

даних цінних паперів, починається їх бурхливий продаж, за якої іноді слідує біржова паніка і криза – інвестори мають потребу в грошах, щоб погасити кредити, взяті на покупку акцій, і спішно розпродують свої інвестиційні портфелі. Через якийсь час все починається заново» [4].

Інвестор, як, зрештою, і будь-яка людина, поводить себе не завжди раціонально. І хоча він намагається, урахувуючи всі обставини, приймати раціональні рішення, далеко не завжди це йому вдається на практиці. Адже людина – це, передусім, клубок емоцій. Варто лише відбутися якійсь непередбаченій події, що сплутала попередні плани (а врахувати все, звичайно ж, неможливо), і людина одразу стає безпорадною й розгубленою, здійснюючи вчинки, інколи кардинально протилежні запланованим початково.

1. *Маск закуриє сигарету з марихуаною під час стріму.* URL: <https://tsn.ua/tsikavinki/ilon-mask-zakuriv-marihuanu-v-pryamomu-efiri-1213497.html>.

2. Кізима Т.О. Поведінкові фінанси як новий напрям досліджень сучасної фінансової науки / Т.О. Кізима // *Актуальні проблеми розвитку економіки регіону.* – 2013. – Вип. 9(2). – С. 175-179.

3. Кушнір М.А. Поведінкове ціноутворення на фондовому ринку: монографія / М. А. Кушнір, Л. Г. Ліпич, І. З. Сторонянська. – Луцьк: Вежа-Друк, 2017. – 200 с.

4. *Мировые биржи: паника и ее закономерности.* URL: <https://www.golos-ameriki.ru/a/stock-market-algorytms-2011-08-12-127614803/241956.html>.

У. Копоть

Науковий керівник - к.е.н., доц. К.В. Процак

СУЧАСНІ ПРОБЛЕМИ ЗНЕШКОДЖЕННЯ ТВЕРДИХ ПОБУТОВИХ ВІДХОДІВ

Протягом останніх десятиліть в Україні відбувається постійне накопичення відходів як у промисловому, так і в побутовому секторах. Проблема в їх утилізації ускладнюється тим, що у відходів постійно збільшується частка речовин, які є небезпечними та розкладаються тривалий час (пластмаси та ін.).

Існує чотири основні способи утилізації відходів: біотермічний; захоронення; компостування; спалювання. Біотермічний спосіб це самозаймання твердих відходів під впливом особливих мікроорганізмів - термофільних бактерій.

Його перевагами є перероблення відходу в органічне добриво (компост). До недоліків відносять складний процес сортування і необхідності попереднього переробляти відходи; потребу у побудові спеціальних заводів. Отриманий компост має поганий товарний вигляд, низьку якість, його складно продати на ринку.

До прикладу можемо взяти зарубіжні країни. У Франції, Швейцарії, Голландії біотермічними методами, з подальшим використанням компосту, знешкоджують до 15 % ТПВ, в Англії та Німеччині у межах 5 %. На сміттєспалювальних станціях у країнах ЄС щорічно утилізується біля 23 %, відходів, в Японії – 65 %. В Україні більшу частину ТПВ знешкоджують на 656 міських удосконалених звалищах, меншу – на 4 сміттєспалювальних заводах [1].

Захоронення відходів найбільш поширений спосіб утилізації. З цією метою відчужуються тисячі гектарів не тільки пустинних, але і родючих земель. З поверхні ґрунтів над звалищами часто випаровуються їдкі токсичні речовини. Витрати на боротьбу з наслідками згубного впливу поховань відходів, тобто на охорону природи, охорону здоров'я, у багато разів перевищують витрати на будівництво заводів з переробки ТПВ.

В Україні щороку утворюється до 1,5 млрд. тон твердих відходів. Звалища відходів займають більше 150 тис. Га. Об'єм утворення твердих відходів в Україні в 6,5 разів більший ніж в США і в 3,2 рази ніж в країнах ЄС.

Компостування - розкладання органічних речовин за допомогою мікроорганізмів. Переваги: повернення наявних у відходах живильних речовин рослин в оборот екосистеми; при утворенні компосту, зменшується кількість речовин, при невідповідній обробці яких забруднюються вода, ґрунт і атмосфера; одночасне корисне використання інших органічних відходів у компості (листя, трава, гній, мул комунальних вод і ін.); відносно невеликі економічні витрати дозволяють забезпечувати економічну ефективність технології компостування. Недоліки: отриманий з ТПВ компост фактично мало придатний для використання в сільському господарстві (на заході такий "компост" застосовують переважно для покриття звалищ); в процесі біокомпостування має місце виділення шкідливих газів (аміак, оксиди вуглецю, вуглеводні та ін.); при біокомпостуванні органічної складової ТПВ залишається до 30% некомпостованих матеріалів, які потребують захоронення, спалювання або подальшого перероблення.

В Україні з 350 млрд тон відходів, тільки 3% з них переробляються. В цьому числі 1,5 млрд тон - екологічно небезпечних відходів.

Спалювання – це найефективніший спосіб знищення відходів, актуально зокрема для медичної сфери. Переваги: дозволяє одноразово позбутися великої кількості сміття; зручно у великих містах і на великих підприємствах, так як дозволяє позбуватися від відходів у міру їх надходження; після спалювання відходів залишається отруйний попіль, який, згодом, теж доводиться утилізувати одним з вище перерахованих способів. Недоліки: отруйні гази, що викидаються в атмосферу з димом, спричиняють важкі захворювання у людей, сприяють утворенню озонових дір; через постійні викиди диму в атмосферу над містами та підприємствами утворюються щільні димові завіси.

Рівень спалювання побутових відходів у різних країнах суттєво відрізняється. Так, із загальних обсягів ТПВ частка спалювання становить у Австрії, Італії, Франції, Німеччині від 20 до 40 %; Бельгії, Швеції — 48–50 %, Японії — 70 %; Данії, Швейцарії — 80 %; Англії і США — 14 %; Україні, Росії — 2% [2].

Отже, немає одного найкращого способу для утилізації відходів. Для кожного виду відходу краще застосувати той метод, завдяки якому можна завдати менше шкоди навколишньому середовищу та здоров'ю людей.

1. Знешкоджування та утилізація твердих побутових, промислових токсичних та радіоактивних відходів [Електронний ресурс]// Режим доступу: <https://studopedia.org/12-80018.html>

2. Дрозд І. П. Огляд методів утилізування твердих побутових відходів / Дрозд І. П., Складенко В. І. [Електронний ресурс]// Режим доступу: <https://waste.ua/cooperation/2008/theses/drozd.html>

А. Кудь

Науковий керівник – д.е.н., проф. Л.І. Гальків

УПРАВЛІННЯ ЗАЙНЯТИСТІЮ НАСЕЛЕННЯ: ПРОБЛЕМИ ГЕНДЕРНОЇ РІВНОСТІ

В сучасному світі питання гендерного паритету є надзвичайно актуальним. Отже, нерівність між статтями впливає на розвиток економіки, на свідомість суспільства. Особливо дана проблема проявляється на ринку праці.

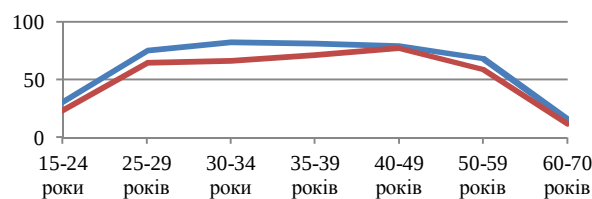

Рис.1. Зайнятість населення за статтями у 2017 р., % [1].

В Україні укорінена гендерна нерівність в оплаті праці. Так, у 2017 р. розрив на користь чоловіків склав 19,75%, спостерігаючись у розрізі посад (табл.1) та видів економічної діяльності. У сфері фінансів та страхування у 2017 р. чоловіки отримували в середньому 16469 грн, а жінки – 10846 грн. Чоловіки-науковці заробляли близько 10 тис. грн, жінки – 8239 грн. Значний розрив у розмірі зарплат за статтю у сферах мистецтва, спорту, розваг та відпочинку (7541 проти 4839 грн), інформації та телекомунікації (12337 проти 9556 грн), транспорту, складського господарства та кур'єрської діяльності (7516 проти 5546 грн), у промисловій галузі (7479 проти 5726 грн).

Таблиця 1

Різниця між середньо очікуваною зарплатою чоловіків та жінок в Україні у 2017 р.

Рівень посади	Середня зарплата, грн		Співвідношення чоловіків до жінок, %
	жінок	чоловіків	
Робочі спеціалісти	6441	9065	141
Спеціалісти навчального рівня	6735	8373	124
Спеціалісти	8119	11654	144
Старші спеціалісти/ керівники груп	12274	17208	140
Менеджери середнього рівня/ керівники відділів	15988	19550	122
Топ-менеджери	23885	28564	120

Укладено за [5].

За розрахунками Світового банку, ситуація з оплатою праці в Україні ще гірша – на кожній заробленій жінкою гривні, український чоловік заробить 1,67 грн.

Серед роботодавців в Україні лише 32% жінок, їх частка в загальній кількості підприємців – 30%, а у керівництві великим бізнесом – 6% [2].

Eurostat підрахував, що жінки-керівники на підприємствах країн ЄС заробляють в середньому на 23,4% менше, ніж чоловіки. Найменший розрив у зарплатах виявили в Румунії (5,0%), далі в списку значилася Словенія (12,4%), Бельгія (13,6%) і Болгарія (15,0%). Якщо говорити про посади менеджера, то зарплата жінки була менша на третину, ніж у колеги-чоловіка. Зокрема, в Угорщині різниця склала 33,7%, в Італії – 33,5%, Чехії – 29,7%, приблизно на чверть менше в Словаччині (28,3%), Польщі (27,7%), Австрії (26,9%), Німеччині (26,8%), Португалії (25,9%), Естонії (25,6%) і Великій Британії (25,1%) [3].

Несправедливість в оплаті праці впливає на економіку цілого світу. Подолавши гендерні упередження світ може збагатитися на \$28 трлн вже до 2025 р., що додасть 26% до світового ВВП [4].

Деякі країни вносять зміни у гендерну нерівність законодавчо. Франція прийняла закон, згідно з яким до 2017 р. 40% місць у рада директорів публічних компаній, а також компаній з оборотом понад 50 млн євро на рік, повинні займати жінки. За невиконання квоти загрожують серйозні санкції: призначення директорів-чоловіків у такому випадку буде нелегітимним та заборонено оплачувати роботу всієї ради. Першою країною, що ввела квоти для жінок у бізнесі - Норвегія. Вона є світовим лідером за часткою жінок у бізнес-еліті.